

Campus Obert

**CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS**

COORDINACIÓN
**Sebastià Serra i
Busquets**
♦
**Antoni Vives
Reus**
♦
**Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)**
♦

► TEMA

Llengua i demografia

Cada vegada que la llengua es veu amenaçada, se sol reivindicar la necessitat de protegir-la. La manifestació de la Diada de Mallorca del 2023 ha estat la més correguda de la darrera dècada, juntament amb la recuperació de les camisetes verdes a favor de la llengua catalana. Però la major revivindicació és fer-ne ús.

Estadístiques i realitats demogràfiques♦ **Gaspar Salom Ferragut ***

Segons xifres oficials de l'INE a finals del 2023, «el 27,3 % de les famílies de les Balears parlen sempre en català i el 54,17 % en castellà. La resta de llengües parlades obtenen els següents percentatges: anglès 2,39 %, àrab 1,2 %, alemany 0,83 %». Del 14,11 % restant podem suposar un pes considerable pel

xinès, l'hindi, el romanès, el rus, el polonès, el búlgar, entre d'altres.

Però cal plantejar en quina mesura aquestes xifres reflecteixen la realitat social de la llengua a les Balears. Recordem que l'estadística és útil, però té l'inconvenient d'uniformitzar artificialment la realitat. I les Balears són avui ben enfora de ser uniformes. Es donen grans diferències per illes i a dins cada illa, per zones. A Mallorca hi ha municipis lingüísticament molt castellanitzats i altres molt poc o gairebé

gens. Segueixen existint dues realitats diferenciades: Palma i municipis costaners, per una banda, i Part Forana, per l'altra.

A la base de tot hi ha la demografia. Qüestió òbvia, però sovint oblidada o menystinguda. I, en democràcia –literalment, el poder del poble– s'ha de dur a terme allò que vol la majoria. És de la màxima importància entendre bé quina és la composició del poble dins l'àmbit aquí contemplat: les Balears.

Tanmateix, no basta entendre les causes de les coses, sinó que, immediatament, s'han de prendre les mesures conseqüents per aconseguir solucions. En cas contrari, es

dona de forma recurrent al llarg de la història un fenomen que, mentre és consentit s'anomena aculturació, i quan és provocat i programat s'anomena etnocidi. El 12 de novembre del 1998, 47.000 balears van manifestar que ho entenien i demanaven aturar el ciment i el creixement demogràfic. Però des de 1998 fins al 2020 la població ha augmentat un 47,1 %. Està en mans dels catalanoparlants decidir. El 100 % de la població escolaritzada sap el català, els ho parlem?

* *Tècnic d'Empreses i Activitats Turístiques, per l'Escola de Turisme de Balears.*

► TEMA

Regular l'ús de les IA

Cal tenir present totes les eines educatives a l'hora d'afrontar els reptes educatius en què s'enfronten els alumnes, sigui quina sigui l'etapa educativa en què es trobin. Ben usada, la intel·ligència artificial pot ajudar al procés d'ensenyament aprenentatge.

Abordar la intel·ligència artificial en el procés de ensenyament-aprendizaje♦ **Alexandra Lizana Carrió ***

L'ia intel·ligència artificial (IA) desempeña un paper cada vez más importante en la educación, especialmente en el ámbito de la formación. La IA permite complementar el aprendizaje en entornos mixtos

(Blended learning) o en la educación a distancia, en diferentes contextos. En este sentido, muchos docentes utilizan los sistemas de tutoría inteligente, así como otras aplicaciones que les proporciona la IA, como apoyo educativo personalizado en diferentes disciplinas.

Recientemente, se ha acordado un acrónimo en inglés F.A.T.E. (Fairness, Accountability, Transpa-

rency, and Explainability) que resume cómo se debe diseñar, crear o regular la IA de manera adecuada. Destaca la importancia de la responsabilidad, justicia, transparencia y ética en el uso de la IA en contextos educativos.

Entre los principales beneficios que nos ofrece la IA en el ámbito de la educación, destaca la personalización del aprendizaje, la retroalimentación inmediata, el acceso a recursos avanzados, apoyo al proceso de enseñanza-aprendizaje, análisis de datos educativos, acceso a fuentes académicas, entre otros.

La IA permite adaptar el contenido

do y la metodología según las necesidades individuales del alumnado, analizando el rendimiento, para ofrecer recomendaciones y sugerencias personalizadas, de cara a una mejor eficacia del proceso de aprendizaje.

Si el alumnado consigue hacer un uso ético y responsable de la IA, ésta les permite corregir errores y mejorar de manera inmediata, acelerando su autonomía sobre su propio proceso de aprendizaje. Aspecto que facilita la labor docente.

No se puede dejar de mencionar la educación flexible y abierta que facilita la IA, tanto al profesorado, como al alumnado. Les proporciona el acceso abierto en cualquier momento y lugar, así como la conciliación con otras responsabilidades, lo que promueve una educación óptima.

* *Llicenciada en Pedagogia i Doctora en Tecnologia Educativa*

► TEMA

Separació Església i Estat

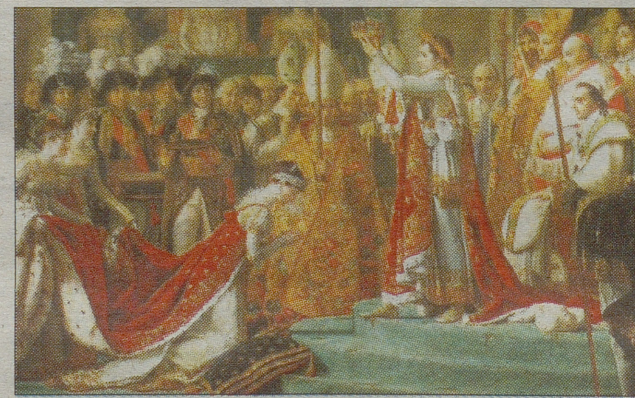
Mentre l'Església es queixa de l'excessiva presència de l'Administració pública en els centres de decisió de la vida econòmica, social i cultural del país, els laics es queixen justament del contrari. Però hi havia un temps, en què Església i Estat anaven a vegades de bracet i d'altres els feien estar de genolls.

El poder dels genolls♦ **Javier González Vidal ***

La concepció providencialista de la Història, utilitzada per monarquies, sacerdots, caps polítics o militars, i altres elits en diferents èpoques i societats, ha servit per legitimar l'obtenció i possessió del poder en l'existència d'un projecte diví. Qui ostenta el poder, ho fa per intervenció de la Divinitat –o s'identifica directa amb ella com va

ser el cas de l'emperador al Japó fins a la Declaració d'Humanitat d'Hirohito el 1946–

Com a reacció a l'absolutisme monàrquic europeu (s. XVI-XVIII) –basat en l'origen diví de la institució–, la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà de 1789, afirmava que «el principi de tota sobirania resideix essencialment en la nació». De la mateixa manera s'expressa la Constitució de Cadis de 1812, text fundacional del constitucionalisme espanyol, encara que en el discurs polític a Espanya el pro-

videncialisme va seguir present.

El nacionalcatolicisme franquista va ser la darrera d'aquestes sinèrgies entre els poders temporal i espiritual –la creu i l'espasa– a Espanya. L'Església catòlica va ser un dels principals actors socials de la dictadura, pilar de la seva legitimitat interior i, en part, també exterior materialitzada en el Concordat de 1953. Els ideals catòlics omnipresents van ser instrumentalitzats pel règim: austeritat, ascetisme i ab-

negació –de l'altra Triple A, millor no parlar-ne–.

L'actual Constitució (1978) disposa que «La sobirania nacional resideix en el poble espanyol, del qual emanen els poders de l'Estat» alhora que proclama l'aconfessionalitat de l'Estat. La separació Estat-Església és una realitat jurídica a qualsevol democràcia.

Les teocràcies són sistemes caducs, que encara impedeixen l'assoliment de llibertats individuals i el reconeixement de drets humans de milions de persones.

A l'Espanya actual, tot i haver-hi debat, la política no s'agenolla davant de Déu, o no caldria.

* *Màster en Investigació Històrica (UNED)*